

Mesura de govern

Atenció i prevenció a la infància en risc
d'exclusió social

Acció municipal

Juny 2012

Mesura de govern. Juny 2012

01

Un punt de partida

Cartera de serveis i projectes actuals

Cartera de recursos de partida

Centres oberts

Serveis d'intervenció socioeducativa no residencial per a infants i adolescents.

Tipologia:

Conveniats	15 centres oberts
Municipals	2 centres oberts

Espais familiars

Serveis de suport a la criança i l'educació a famílies amb infants de 3 anys.

6 espais a la ciutat

Dos d'ells tenen un programa específic-per mares i/o pares adolescents.

Cartera de recursos de partida

Equips d'atenció a la infància

Estudi, proposta i seguiment/tractament d'infants en situació de risc greu i/o desemparament.

13 equips	92 professionals	3.733 Infants atesos al 2011
------------------	-------------------------	-------------------------------------

Servei de famílies col·laboradores

Servei que intervé per ajudar a la família que de manera temporal no pot atendre els seus infants i necessita la col·laboració d'una altra família que els ajudi.

42 famílies al banc al maig 2012	14 famílies que han col·laborat	535 dies de col·laboració de gener a maig del 2012
---	--	---

49 infants atesos	27 infants que s'han beneficiat del servei	33 períodes de col·laboració
--------------------------	---	-------------------------------------

Cartera de recursos de partida

Campanya de vacances

Suport per la inclusió

Ajuts econòmics per infants amb rendes baixes

Monitors de suport per grups amb infants amb discapacitat

Centres de Serveis Socials

Tractament social a famílies amb infants en risc lleu i moderat

Intervenció socioeducativa amb infants en risc lleu i moderat

Servei a domicili socioeducatiu

Ajuts econòmics per cobrir necessitats dels infants: llibres, casals,

02

Un objectiu: reforçar les polítiques d'atenció a la infància en risc d'exclusió social

- Necessitat i justificació
- Accions a curt termini. 2012

I. Necessitat i justificació

La intensificació de les polítiques d'infància i família en risc d'exclusió social es fa més necessària que mai.

Als “**vells factors de risc social i de vulnerabilitat familiar**”, lesius pel desenvolupament dels infants com: manca de treball, mancança d'habilitats parentals i/o desatenció en la cura dels infants, malalties mentals i físiques, adicions, sobrecàrrega de responsabilitats familiars. aïllament social i/o mancança de suport familiar i de l'entorn, violència i maltractament intrafamiliar, s'afegeix en “**nous riscos**”, **derivats dels canvis socials de les últimes dècades**, entre els que podríem assenyalar :

- La incorporació dels dos progenitors al món laboral, moltes vegades amb horaris incompatibles amb poder estar amb els infants.
- L'augment de separacions i reconstruccions de famílies, moltes vegades no resoltes positivament pels fills i filles.
- La immigració amb precarietat econòmica i desarrelament familiar.
- L'evolució cap una societat del coneixement, on l'educació i el capital formatiu es configuren com a dos factors claus d'inserció social i laboral i conseqüentment el fracàs escolar com un element clau d'exclusió.
- L'alt cos de l'habitatge.
- L'augment de trastorns psicològics entre la població i en particular en els infants: depressió, episodis d'ansietat, trastorns de conductes, hiperactivitat, etc.

I. Necessitat i justificació

I en els darrers anys, ens trobem en una crisi econòmica i financera internacional que afecta a l'Estat espanyol en forma de pèrdua dels llocs de treball, precarietat, inseguretat laboral i augment de la pobresa.

L'augment de la inseguretat laboral produïda per la crisi i un mercat cada cop més fonamentat en contractes temporals, així com la relació entre els sous baixos i els costos elevats familiars (en especial l'habitatge) exigeix a les famílies, cada cop més, una doble presència en el mercat de treball per tenir un mínim d'estabilitat econòmica a la llar.

Però, la crisi ha fet augmentar el nombre de llars on cap membre treballa. (A Catalunya, el percentatge d'infants de 18 anys que viuen en llars on cap membre treballa s'ha triplicat en cinc anys, passant del 3,7% el 2005 al 11,2% el 2010. Segons dades de la província de Barcelona del PFI, el percentatge de famílies amb dos sous ha disminuït vuit punts respecte al 2006, situant en un 57% al 2010. Les famílies on cap dels dos membres treballa ha passat d'un 1,3% a un 4,4% i les llars monoparentals on el progenitor que encapçala la llar no treballa ha arribat a gairebé el 19%)

El risc d'exclusió per falta de recursos econòmics es distribueix de forma desigual. Si abans les situacions de pobresa afectaven majoritàriament al grup de població de la gent gran, **avui és en entre els infants i joves on s'ha vist créixer el percentatge de pobresa.**

I. Necessitat i justificació

Els riscos vells i nous s'acumulen al llarg de la vida, i en el cas dels infants els efectes poden ser particularment greus (fracàs escolar, participació en activitats perilloses, consum de substàncies additives, embarassos prematurs no desitjats, maltractament o abús, etc.). Efectes que se s'arrossegueu al llarg d'etapes posteriors del cicle vital en forma de mancances formatives bàsiques, atur, trastorns psicològics i de conducta, etc. ...que poden transmetre's de generació en generació.

Està comprovat que el **capital social de les famílies** té efectes decisius en el desenvolupament cognitiu, afectiu i social dels seus fills i filles, (entès per **capital social de les famílies** el conjunt d'habilitats i capacitats parentals positives que engloben l'estructura dels vincles familiars, els vincles d'aquestes amb l'entorn, la intensitat de la relació, en aquest cas, entre els progenitors i els fills, la comunicació, l'afecte, el suport, els rols i les normes, etc...,)

En un moment d'elevats riscos socials per la infància i pel capital social de les famílies de les que depenen, l'atenció social de suport a les funcions parentals en la criança, cura i educació, de suport socioeducatiu, de suport en la cobertura de necessitats bàsiques, entre altres, es fa prioritària per augmentar la capacitat de resiliència i la prevenció cap a situacions d'exclusió social greus i/o cronificades.

II. Accions

Des de l'equip de govern som conscients que invertir en infància significa invertir en el futur de la nostra ciutat. Per tant, l'objectiu de la Regidoria d'Infància i de la Quarta Tinença d'Alcaldia és desenvolupar polítiques integrals que tinguin en compte aquest grup social i permetin construir un futur millor per a la infància. Així, les línies estratègiques de la Regidoria tindran com a eix principal centralitzar, coordinar i desenvolupar polítiques actives de promoció, participació, prevenció, atenció i protecció de la infància.

A continuació presentem un ventall d'accions encaminades a prevenir, atendre i protegir la infància en risc d'exclusió social. Les accions de promoció i participació i altres accions d'atenció estaran desenvolupades en el proper Pla Municipal de la Infància.

II. Accions

2.1. Els Centres Oberts

Increment pressupostari per l'any 2012 per la gestió de Centres Oberts en conveni amb el tercer sector. L'augment és de 86.030,24 euros i representa un augment del 14,72% en un any i xifra l'aposta econòmica total en els convenis en 670.082 €.

2.1. Els Centres Oberts

En que s'ha traduït aquest increment?

- Dotar amb majors recursos i capacitat de resposta dels Centres Oberts que ja estaven conveniats: s'ha incrementat la dotació a vuit centres oberts de la Xarxa, aplicant criteris de proporcionalitat en la dotació als centres oberts en funció del nombre de places diàries, la renda del territori de referència i el nivell de professionalització.
- Incorporar a la Xarxa a dos Centres Oberts nous, ampliant-la de 17 a 19 centres oberts amb conveni i municipals.
- Iniciar una línia de suport econòmic i tècnic a entitats que, gestionant centres diàries, estan en vies d'arribar a ser centres oberts encara que sigui a mig termini.

2.1. Els Centres Oberts

Escenari de futur dels Centres Oberts

A curt termini:

Al 2012, la ciutat de Barcelona comptarà amb **19 Centres Oberts** distribuïts per diferents barris, que oferiran **1.203** places diàries amb una atenció mínima d'inscrits de **1.907 infants**.

Abans de finalitzar el mandat:

L'increment de la Xarxa en dos Centres Oberts d'iniciativa privada.
L'obertura d'un nou Centre Obert municipal que podria incrementar el nombre d'inscrits en **140 infants**.

2.1. Els Centres Oberts

El producte més important de la Xarxa continuarà sent el procés **de definició de criteris i orientacions per a la configuració del Model d'intervenció als Centres Oberts de la ciutat de Barcelona**, que comprendrà característiques comunes per a tots els operadors de la ciutat, siguin de titularitat municipal o d'iniciativa social. En aquest procés ja s'han efectuat passos decisius:

- L'elaboració d'una diagnosi compartida sobre la situació dels Centres Oberts de la ciutat.
- La reflexió sobre el model d'intervenció mitjançant el que denominem “monogràfics”: esdevenen reflexions sobre un tema concret que acaba en un document consensuat entre tots els membres de la Xarxa.

2.1. Els Centres Oberts

Als temes treballats fins ara:

- **El treball amb les famílies: objectius, activitats i factors de qualitat.**
- **El seguiment individualitzat als Centres Oberts: construint el model**
- **El treball conjunt entre els centres oberts i els serveis socials bàsics i especialitzats**
- **La dimensió relacional dels centres oberts: anàlisi i propostes de futur**
- **El treball amb adolescents.**

S'afegirà en el segon semestre 2012 el nou monogràfic de: **Els programes socioeducatius als Centres Oberts**

2.1: Els Centres Oberts

Centre Obert	Import conveni al 2011	Increment al 2012	Import total al 2012
Centre Marti Codolar	49.122,26	460,39	49.582,65
Centre Obert El Cel	19.359,50	1.205,77	20.565,27
Gestió CO Assis, Aula Oberta i Cas	21.000,00	10.559,71	31.559,71
CO Fundació Pare Manel	21.000,00	11.289,15	32.289,15
Gestió CO Ciutat Meridiana	57.612,80		57.612,80
Gestió CO Don Bosco	31.319,22		31.319,22
CO Joan Salvador Gavina	74.590,34		74.590,34
CO ADSIS	56.862,77	2.991,75	59.854,52
CO Tria	30.515,78	4.697,91	35.213,69
Esplai L'Esquitx	35.667,70		35.667,70
Casal dels Infants	89.003,46		89.003,46
C.O. Passatge-Copa	15.000,00	6.864,47	21.864,47
CO Glamparetes	72.199,02		72.199,02
CO Torre Baró			
Gabella- Centre Compartir	10.800,00	7.599,17	18.399,17
Submarí		19.371,83	19.371,83
Trini Jove		14.990,10	14.990,10
Tronada		6.000,00	6.000,00
TOTALS	584.052,85	86.030,24	670.083,09

II. Accions

2.2. Dotació extraordinària als Centres Oberts

L'Ajuntament de Barcelona farà una dotació extraordinària i puntual als Centres Oberts a l'any 2012 de 74.000 euros provinents dels salaris no pagats als treballadors i treballadores municipals que van fer vaga. (Pacte amb el Comitè i Junta de personal)

L'augment total en Centres Oberts amb conveni al 2012 serà, per tant, de 160.030,24 euros, que representarà un increment del 27,39% i una dotació total de 744.082 euros.

2.3. Nou projecte d'atenció a famílies i infants

El Govern municipal impulsarà, mitjançant conveni i dotació econòmica, la posada en marxa d'un projecte d'atenció integral i integrada a famílies i infants menors de 6 anys en situació de pobresa i/o de risc d'exclusió social, elaborat per Càritas Diocesana de Barcelona.

La voluntat del Govern és la implantació del projecte a partir del setembre del 2012 en dos districtes de la ciutat: Nou Barris i Ciutat Vella.

2.3. Nou projecte d'atenció a famílies i infants: objectius

Incrementar les competències marentals i parentals

- 1.1 Augmentar el nivell de consciència entorn les característiques, aspectes a millorar i capacitats dels seus fills/es
- 1.2. Identificar les necessitats dels seus fills/es
1. 3. Desenvolupar una cura adequada a les necessitats dels seus fills/es (alimentació, salut, seguretat i emocionals)

Augmentar els factors de protecció i resiliència dels infants

- 1.4. Millorar el sistema relacional de la família com a conjunt
- 2.1. Desenvolupar les capacitats per establir vinculacions positives
- 2.2. Adquirir un desenvolupament adequat a la seva etapa evolutiva

Facilitar una circulació social de les famílies en el seu medi o entorn més proper

- 3.1. Desenvolupar les capacitats relacionals amb l'entorn
- 3.2. Conèixer els recursos i serveis del medi o entorn més proper
- 3.3. Realitzar un ús adequat dels serveis comunitaris

2. 3. Nou projecte d'atenció a famílies i infants: requisits

1. Presentar alguns d'aquests indicadors de risc d'exclusió social:

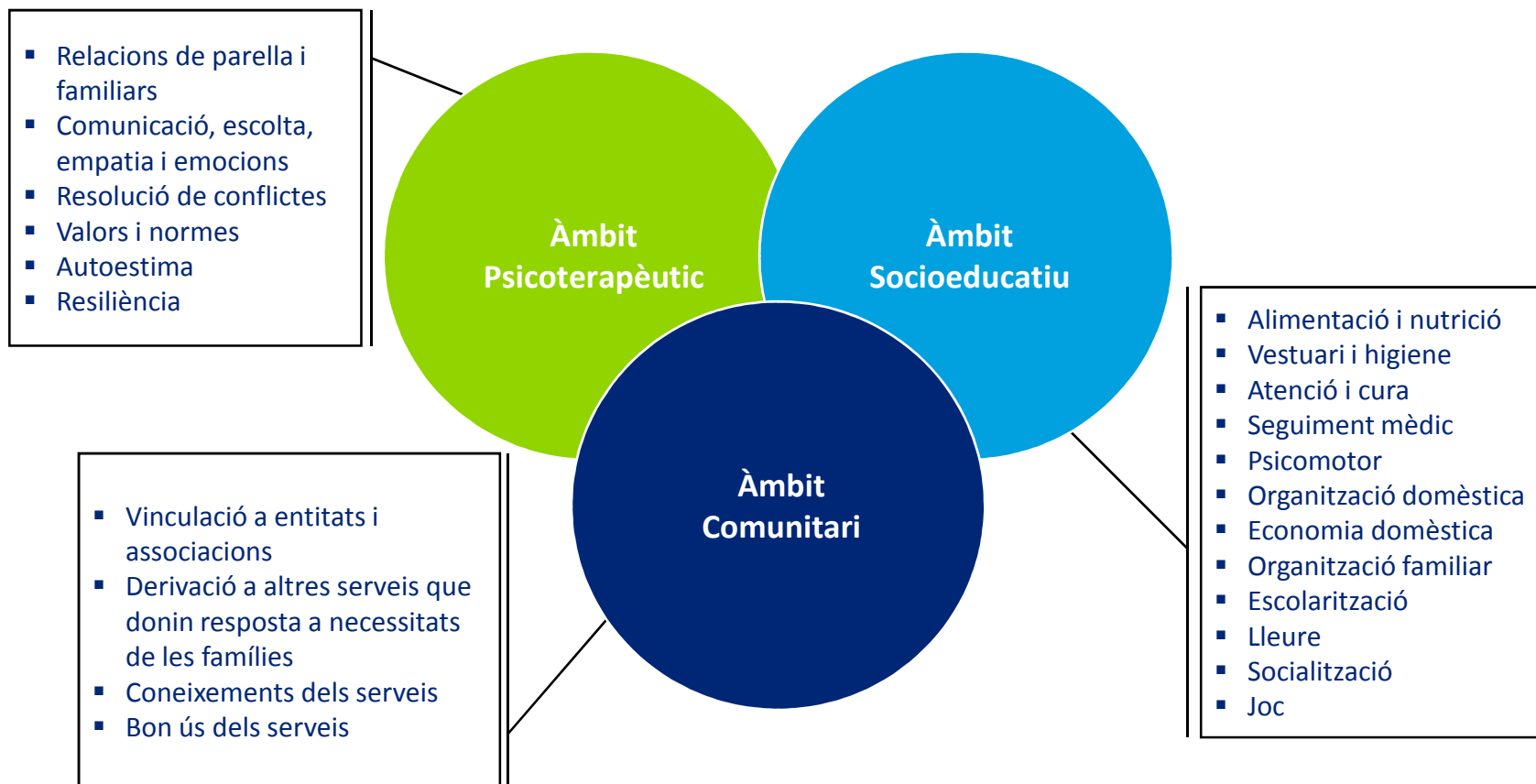
- Ingressos baixos.
- Situació d'habitatge precari (insalubre, amuntegament, barraquisme,...).
- Situació d'atur de llarga durada o treball precari.
- Dificultats per a la inserció laboral.
- Formació insuficient (analfabets, sense educació obligatòria, sense formació professional).
- Perfil d'ocupabilitat baix.
- Disposició d'una xarxa de suport feble.
- Dificultats a nivell de salut (en cas de patir algun trastorn mental o drogoaddicció, que estiguin compensats i tractats).
- Habilitats socials deficitàries o situació d'aïllament relacional.

2 . Presentar un baix nivell de competències en la cura dels infants.

3. Viure en el barri o districte.

2.3. Nou projecte d'atenció a famílies i infants: àmbits d'intervenció

2.3. Nou projecte d'atenció a famílies i infants: activitats

Nom de l'activitat	Col·lectiu	Lloc d'intervenció	Mecanismes d'intervenció	Professionals
Terapèutic familiar	Tots els membres del nucli familiar i altres referents	centre	Sessions familiars	<ul style="list-style-type: none">• Psicòleg/a• Terapeuta familiar
Terapèutic grupal	Grups d'iguals (mares, pares, cuidadors, menors d'edats similars,...)	centre	Sessions grupals	<ul style="list-style-type: none">• Psicòleg/a• Terapeuta familiar
Terapèutic individual	Pares, mares , cuidadorsi/o fills	centre	Sessions individuals	<ul style="list-style-type: none">• Psicòleg/a• Terapeuta familiar
Espais familiar 0 a 6	Pares i mares amb fills de 0 a 6 anys	centre	Tallers, activitats de la vida quotidiana	<ul style="list-style-type: none">• Educador/a social• Treballadora Familiar• Altres professionals
Espais familiars de suport	Pares, mares i cuidadors amb fills majors de 6 anys	centre	Tallers, activitats de la vida quotidiana	<ul style="list-style-type: none">• Educador/a social• Treballador/a Familiar• Altres professionals
Espai de suport familiar en el domicili	Tots els membres del nucli familiar que viuen en el domicili	domicili	Activitats de la vida quotidiana	<ul style="list-style-type: none">• Treballador/a familiar• Educador/a social

2.3. Nou projecte d'atenció a famílies i infants: activitats

Nom de l'activitat	Col·lectiu	Lloc d'intervenció	Mecanismes d'intervenció	Professionals
Treball en el medi	Pares, mares i fills	entorn	Acompanyaments i tallers	<ul style="list-style-type: none">• Treballador/a Familiar• Educador/a Social
Orientació sociolaboral i orientació i/o derivació a altres serveis	Pares i/o mares i/o fills	centre i entorn	Entrevistes i acompanyaments	<ul style="list-style-type: none">• Educador/a Social
Connexió de la xarxa formal i informal d'entitats i persones de l'entorn	Pares, mares i fills	centre i entorn	Derivacions. Orientacions acompanyades	<ul style="list-style-type: none">• Educador/a Social

2.3. Nou projecte d'atenció a famílies i infants: recursos humans

Recursos humans:

Número	Perfil professional	Dedicació setmanal (hores)
1	Director/a	38,5
1	Treballador/a familiar	38,5
2	Educadors/res socials	20
1	Psicòleg/psicòloga	25
1	Treballador/a social	2
1	Assessor/a psicopedagògic/a	2

2.3. Nou projecte d'atenció a famílies i infants: Recursos materials

Recursos materials:

Dos equipaments

- Un, de propietat de Càritas Diocesana de Barcelona, situat a la Barceloneta.
- L'altra en vies de recerca a Nou Barris, districte on els tècnics de l'Ajuntament en funció dels indicadors demogràfics i de renda han considerat que calia incidir.

Mobiliari, materials diversos: educatius, d'oficina, etc.

Recursos econòmics:

420.000 euros de pressupost anual aproximat, dels quals l'Ajuntament aportarà el 50% i Càritas, l'altra 50%.

2.3. Nou projecte d'atenció a famílies i infants: entitats col·laboradores en el projecte

- **El Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya**, dóna recolzament al desenvolupament global del projecte, especialment, mitjançant els diferents programes d'inclusió social del Departament, així com al seguiment, anàlisi i avaluació del mateix. També posa a disposició de Càritas Diocesana de Barcelona, l'experiència i coneixement del personal especialitzat de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència .
- **Suara Cooperativa**, col·labora amb el Programa en la fase de disseny i en el de la gestió dels projectes específics.
- **La Fundació Pere Tarrés**, col·labora amb el Programa en la fase de disseny i en el de la gestió dels projectes específics, i amb l'aportació dels seus equips d'educadors i dels seus centres d'atenció.
- **La Fundació Blanquerna**, de la Universitat Ramon Llull, col·labora amb el Programa en la fase de desenvolupament fent especial èmfasi en els aspectes de l'avaluació, la intervenció de professionals de perfil diversificat i en la sensibilització i difusió acadèmica.
- **La Fundació Formació i Treball** col·labora amb el programa donant suport en temes de formació i inserció laboral dels membres de les famílies que estiguin en situació d'atur. I dóna acompanyament en operacions de necessitat d'allotjament.
- **La Fundació "La Caixa"**, col·labora amb el Programa donant-li suport econòmic i de difusió.

2.4. Servei d'atenció infantil i familiar de la Fundació Quatre Vents

La **Fundació Quatre Vents** gestiona el Servei d'atenció a la Infància, mitjançant diversos serveis per famílies i infants de 0 a 3 anys, on es treballen objectius educatius per infants que no poden accedir a Escoles Bressol i objectius de capacitació parental i socials amb les famílies. Objectius que es poden treballar en una franja horari molt àmplia, que permet atendre la diversitat de situacions de les famílies en risc d'exclusió social.

2.4. Servei d'atenció infantil i familiar de la Fundació Quatre Vents

L'Ajuntament de Barcelona amplia en 25.000 euros la dotació econòmica del Conveni amb la Fundació Quatre Vents.

La finalitat de la dotació es que s'ampliï amb 20 places més la capacitat de resposta del SAI als infants de la ciutat en situació de risc d'exclusió social.

2.5. Els menjadors escolars a la Ciutat de Barcelona

Els menjadors escolars compleixen, en aquest moment, les següents funcions socials i educatives:

- Conciliació laboral i familiar.
- Garantir un àpat equilibrat i saludable.
- Incidir en els hàbits alimentaris.
- Oferir un espai relacional i de lleure educatiu.

Per tant, la importància de procurar la inclusió dels infants amb precarietat econòmica per tal de garantir aquest servei esdevé prioritari.

2.5. Els menjadors escolars a la Ciutat de Barcelona

L'Ajuntament de Barcelona ha aportat 1.289.028 euros al 2012 per garantir que tots els infants de la ciutat de Barcelona, que necessiten beques, puguin accedir al menjador escolar.

2.6. El Projecte Proinfància

L'Ajuntament de Barcelona ha signat un conveni de col·laboració amb la Fundació La Caixa l'objecte del qual és coordinar les actuacions del programa Proinfància de la Fundació La Caixa i els recursos municipals per racionalitzar i optimitzar els recursos.

Els objectius són:

- Identificar i analitzar conjuntament la distribució territorial de les situacions de vulnerabilitat social i en risc d'exclusió d'infants i famílies del municipi de Barcelona, així com la distribució dels recursos socials i si aquesta té correlació amb la de les necessitats.

2.6. El Projecte Proinfància

- Anar cap a la definició d' una cartera de serveis conjunta que permeti respondre a les necessitats dels infants i les seves famílies i optimitzar els recursos econòmics públics i privats que es doten per als col·lectius abans esmentats.
- Promoure el treball en xarxa com a millor resposta organitzativa per al desenvolupament de l'acció social, aprofitant els recursos públics i privats existents i el territori i els projectes d'actuació de caràcter innovador aportats per entitats col·laboradores especialitzades en els serveis i recursos contemplats en el Programa.

INFORME EXECUTIU MESURA DE GOVERN

Aprovació de 6 accions que incideixen sobre 5 projectes

N. Acció	Projectes	Cost 2012
1	Centres Oberts	86.030 €
2	Centres Oberts: dotació extraordinària i puntual	74.000 €
3	Projecte de famílies amb Càritas	210.000 €(*)
4	Menjadors escolars de la ciutat de BCN	1.289.028 €
5	SAIF Fundació Quatre Vents	25.000 €
6	Proinfància de la Fundació La Caixa	0 €
	TOTAL	1.684.058 euros

(*) Cost estimat

Ajuntament
de Barcelona

B

Tinència d'Alcaldia de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports
Regidoria de Família, Infància, Usos del Temps i Discapacitats